

ČETNICKÉ TRAMPOTY

MICHAL DLOUHÝ

MICHAL DLOUHÝ

ČETNICKÉ TRAMPOTY

Praha 2014
Nakladatelství Jindřich Kraus - PRAGOLINE

© JUDr. Michal Dlouhý, 2014
© Nakladatelství Jindřich Kraus - PRAGOLINE 2014
ISBN 978-80-87872-87-1

Vítám další svazek do série publikací Michala Dlouhého o československém četnictvu, který má opět přispět k očistění dobrého jména tohoto sboru z první republiky a přiblížit čtenářům jeho poctivou a často i nebezpečnou práci pro bezpečnost spoluobčanů.

Jako dcera jednoho z řad četnictva mám na tuto dobu také určité vzpomínky. Můj otec si „četničinu“ nevybral plánovitě. Když se vrátil r. 1921 z války, nebylo pro syna z hospodářství příliš možností k zaměstnání. Prodělal na různých stanicích anabázi od četníka na zkoušku až k veliteli četnické pátrací stanice v Táboře, kde ho zatkl gestapo a tím ukončilo jeho prvorepublikovou kariéru.

Svou práci bral velice svědomitě a snažil se ji stále zdokonalovat kurzy a školeními. O všem si vedl různé záznamy, doplněné vtipnými kresbičkami i karikaturami. Když jsem ty „deníky“ pročítala, uvědomovala jsem si, jak to byla náročná práce, často nedoceněná i kritizovaná. Pochopila jsem, proč někdy chodil ze služby se zachmuřenou tváří, a nechtělo se mu ani mluvit. Jako penzista však podával některé veselejší historky tak poutavě, že byl vítaným společníkem při rodinných setkáních.

K doktoru Dlouhému mne přivedly televizní Četnické humoresky. Nabídla jsem mu otcův písemný materiál k případnému využití. Vážím si velice jeho práce a jsem mu vděčná za to, že ve svých publikacích i televizním zpracování snímá z prvorepublikového četnictva ódium z doby totality. Komunisté se velice snažili tento sbor zdiskreditovat, a to nejen tvrzením, že četníci stříleli do lidí. Tato nespravedlnost mne velmi tížila, a proto skládám panu plukovníkovi poklonu za veškerou činnost v této oblasti, neboť ukazuje práci četnictva v pravdivém světle.

Knize přeji úspěch a vnímavé čtenáře.

V Písku 15.7.2005

Zdeňka Machartová – Folková
dcera npor. Karla Macharta

PÁR ŘÁDEK ÚVODEM

Četnické trampoty jsou souborem obsahující doslova celou kopu povídek ze života četníka Karla Macharta, který se vypracoval z řadového četníka na velitele četnické pátrací stanice. Jednotlivé povídky věnované převážně výkonu pátrací služby jsou psány formou literatury faktu, s využitím bohaté písemné i grafické pozůstalosti po Karlu Machartovi, citací z dobových předpisů, a jsou doplněné řadou obrazových příloh.

Slovo trampota v sobě nese svízel, obtíž, strast, starost a těžkost. Přesně taková byla výkonná četnická služba sužovaná notnou hromadou předpisů zděděných samostatným československým státem po habsburské monarchii. Pragmatické služební předpisy se staly v rukou četnických správních důstojníků přestoupivších od vojska, kteří dbali více na vojenský výcvik sboru včetně cviků s karabinou a se šavlí, než na výkon pátrací služby spočívající ve stíhání pachatelů trestných činů a pátrání po osobách a věcech, mnohdy nástrojem perzekuce výkonných četníků.

Kvalifikační předpis dopodrobna stanovil postup posuzování způsobilosti příslušníků četnického sboru k zastávání určitého místa nebo funkce, pro povýšení či zvýšení služného. Každý výkonný četník byl podroben jednou za rok kvalifikačnímu řízení prováděnému kvalifikační komisí, v jejímž čele byl příslušný velitel četnického oddělení. Výsledkem řízení se stala kvalifikační listina, jejímž závěrem bylo hodnocení dotyčného ve škále: výtečný, velmi dobrý, dobrý, uspokojivý a neuspokojivý.

- jako „dobrý“ byl hodnocen průměrný četník, t.j. takový, jakých byla zpravidla většina,
- jako „velmi dobrý“ byl hodnocen četník lepší než průměrný, jakých byla zpravidla menšina,
- jako „výtečný“ byl hodnocen četník daleko vynikající nad průměr ve výše zmíněné menšině velmi dobrých,
- jako „uspokojivý“ byl hodnocen podprůměrný četník, který však dostačoval k zastávání dosavadního služebního místa a dosažené hodnosti,
- jako „neuspokojivý“ byl hodnocen četník nezpůsobilý k zastávání dosavadního místa a hodnosti.

Kvalifikační listina, která nahradila rakouskou konduitní listinu, byla pro každého četníka doslova klíčem, který otevíral, nebo nepropustně uzamykal cestu k povýšení do vyšší hodnosti či vyslání do „šaržovní“

školy, tj. školy pro výcvik velitelů stanic, jejíž absolvování bylo nezbytným předpokladem ke jmenování do velitelské funkce.

Při nástupu se stal uchazeč četníkem na zkoušku a byla mu zachována hodnost dosažená u vojska, nejvýše však hodnost četaře, a po šestiměsíční úspěšné službě na zkoušku mu mohla být přiznána hodnost závodčího. Po přijetí do definitivního stavu došlo k povýšení do hodnosti strážmistra. Předpokladem povýšení do hodnosti štábního strážmistra bylo úspěšné absolvování hodnostní školy, nejméně desetiletá služba s velmi dobrou kvalifikací v posledních dvou letech nebo patnáctiletá služba s dobrou kvalifikací v posledních dvou letech. Na praporčíka mohl být povýšen štábní strážmistr po nejméně desetileté výkonné službě a absolvování hodnostní školy. Do hodnosti vrchního strážmistra mohl být povýšen pouze praporčík ustanovený za velitele stanice.

SLUŽEBNÍ PŘEDPISY ČS. ČETNICTVA.

MIN. VNITRA ČÍS. JEDN. 44.291/13/1928.

VĚSTNÍK ČETN. ČÍS. 9 z 1928.

KVALIFIKAČNÍ PŘEDPIS

Strážmistr

Josef Hatořiger

NÁKLADEM MINISTERSTVA VNITRA
TISKEM STÁTNÍ TISKÁRNÝ V PRAZE

RAKOUSKÝ ČETNÍK

Karel Machart se narodil 2. ledna 1897, byl prostředním ze tří dětí, měl staršího bratra Františka a o dva roky mladší sestru Ludmilu. Vzhledem k rozhodnutí rodičů, že se bude věnovat rolnickému povolání, absolvoval pouze obecnou školu a poté začal skutečně pracovat na hospodářství, kde pásal dobytek a jezdil s koňmi.

Rodné Staré Kestřany opustil až v říjnu 1915, kdy narukoval k domobraně, a byl vržen rovnou do víru války, která dostala přívlastek světová. Po výcviku v Uhrách, Istrii a v Tyrolích se účastnil bojů v Itálii, kde byl střepinou miny zraněn na levé ruce. Po vyléčení zranění byl odeslán na dovolenou a v březnu 1917 byl rozhodnutím c.k. okresního hejtmantství v Písku pro hospodářské účely do odvolání zproštěn od domobranecké služby.

Pracoval tedy přesně dle představ rodičů na hospodářství, ale již na podzim 1917 musel žádat o odklad narukování, neboť c.k. ministerstvo pro zemskou obranu vydalo výnos o narukování všech mladých ročníků osvobozených od vojenské služby. Písecké okresní hejtmantství povolilo Karlu Machartovi v únoru 1918 prozatímní odklad narukování a v dubnu rozhodlo o jeho výjimečném osvobození od činné domobranecké služby do 31. října 1918.

Koncem léta bylo již jasné, že světová válka se blíží po více než čtyřech letech ke kýženému konci, ale zároveň se blížil termín konce osvobození od činné služby pro rolnického syna Karla Macharta. Zde sehrál svoji roli strážmistr Podhůrský, velitel místní četnické stanice, který se zasadil o to, aby c.k. okresní hejtmantství nevyhovělo žádosti o další osvobození od činné služby a koncem září rozhodlo, že jmenovaný musí opět nastoupiti 1. listopadu 1918 službu. Za četnickou aktivitou však stála paní strážmistrová, kterou zpupný mladý Machart odmítal o nedělích vozit v kočáře po zábavách v okolí.

Rychlostí blesku se roznesla 14. října 1918 zpráva o konci války a o státním převratu. V obcích zavlály české prapory a byly páleny symboly nenáviděné monarchie. Ve Starých Kestřanech se oslav dokonce účastnil i četnický strážmistr Podhůrský. Druhý den ale vše zůstalo při starém a ve Strakoncích a v Písku dokonce četníci zatýkali pro velezradu. Kestřanští byli této perzekuce ušetřeni, neboť se s nimi vzbouřil i četnický velitel. Strážmistřova dcera pak obíhala obec, aby občané nikde nic neříkali...

Vývoj událostí se však zvrátit nedal. Po 28. říjnu již bylo zcela jasno. Tím pádem nemusel Karel Machart rozšířit řady „zelených kádru“, tvořené dezertujícími vojáky, jak měl původně v úmyslu po 31. říjnu.

Vojně se Karel Machart však nevyhнул. Pod barvami republiky téměř ještě dva roky konal aktivní vojenskou službu na Slovensku, kde se podílel na jeho obsazování, a poté až do konce roku 1920 sloužil na maďarských hranicích.

A ZASE NA VOJNĚ

Po návratu ze Slovenska rolnickému synkovi na rodném gruntu nekvetlo štěstí. Starší bratr František se oženil a dal mu najevo, že hodlá v rodném domě hospodařit. Co tedy zbývalo nevyučenému pasákovi u dobytka a kočímu s obecnou školou.

Přes negativní zážitek s rakouským četníkem, nemaje na vybranou, se přihlásil do služeb československého státu. Dal se znova na „vojnu“, tentokrát v četnickém sboru, a stal se tak „pasákem u lidí“.

Ráno 4. května 1922 přivítala monumentální budova zemského velitelství četnictva pro Čechy v Karmelitské ulici v Praze na Malé Straně, která je četnickými kasárnami od roku 1855, zhruba devadesát adeptů o službu u četnického sboru.

Štábní lékař prováděl skutečně důkladné zdravotní prohlídky, neboť

uznal za služby schopných pouze patnáct uchazečů, a jedním z nich byl i Karel Machart. Věci náhle vzaly rychlý spád. Vybavení kopřivovským stejnokrojem, karabinou Mannlicher vzor 1895 s bodákem a dalšími, pro četnickou službu potřebnými věcmi, jako jsou brašna, řemení, svěrací řetízky a podobně. Po sepsání řady protokolů a prvotním poučení následovalo složení služební přísahy.

Všech patnáct novopečených četníků stálo ve vestibulu kasáren v pozoru v jedné řadě a za přítomnosti zemského četnického velitele generála Karla Skorkovského a několika správních důstojníků vyslechli následující slova:

Přisahám při všem, co jest mi svato, a v plné shodě se svým svědomím, že budu republiče Československé a její vládě věren a oddán, že budu jejich zákonů a nařízení mně nadřízených úřadů a svých představených ochotně poslušen, že budu přísně zachovávatí úřední tajemství a že při všem svém konání budu míti vždycky jen zájem služby a prospěch republiky Československé na zřeteli.

Přisahám, že povinnosti četníka, jež jsou nebo budou zákony a nařízeními nebo rozkazy mých představených pro zachování veřejného pořádku, klidu a bezpečnosti stanoveny, a povinnosti vojína, jež mně zákony a předpisy vojenskými jsou nebo budou uloženy a jež jsem vojenskou přísahou na sebe vzal, budu svědomitě plniti.

Po těchto slovech všichni pozvedli pravou ruku do výše a pronesli slova: „*Tak přísaháme!*“

Následně bylo každému z nich sděleno místo prvního přidělení. Četník na zkoušku Karel Machart byl přidělen k četnickému oddělení č. 12 Chrudim, kde se měl následujícího dne ráno hlásit u velitele oddělení. Za tím účelem mu byl vystaven četnický cestovní průkaz k bezplatnému použití osobního vlaku.

O tom, že se dal opět na vojnu, se přesvědčil záhy po opuštění budovy zemského velitelství. Maje plné ruce výstroje, vzal si karabinu, nic netuše, přes záda a vydal se k tramvajové zastávce. Vzápětí ho okřikl jakýsi četnický štábní důstojník, kterého přehlédl, a vytkl mu, že ho nepozdravil a že nenosí karabinu podle předpisu na rameni. Otázal se novopečeného četníka na zkoušku, na které oddělení je přidělen, a uložil mu, aby svůj prohřešek ohlásil veliteli stanice, na níž bude zařazen, a požádal, aby ho naučil vojensky zdravít a chovat se na veřejnosti.

Naivně se totiž domníval, že poměry v četnictvu jsou poněkud jiné než u armády...